

863

Acte únic

& *Qui es el pare?*

Comedia en un acte y en vers

per

S. C.

- 1876 -

¿Qui es l' pare?

=

Comedia en un acte y en vers,

per,

S. C.

=

1876

-

James T. Smith

1847

1847

Personas.

Rosa.

Lio.

Marti.

Peret.

Bertran.

D. Pol.

- L'acció passa a Barcelona - 1876.

1800

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

Acte unich.

Salo' decent, doi portas late-
rals y una al fondo.

Escena 1.

Rosa - Gio'.

Ro. Ets molt terca.

Sio. Ay ay, perque'?

Ro. Vaya una pregunta!

Sio. Es clá.

Ro. Es esper; tú vols jugá
ab mi, y creu que guanyaré.

Sio. No li dich pas lo contrari.

Ro. No m'ho dius, pero ho vols di.

Sio. Si voste ho compren així...

Ro. ¿No sabs qu'es un perdulari?

¿no sabs que va di 'n Bernat

qu'era un musol, un sabata

y mes pobre qu'una rata?

Sio. Sí; pero en cambi es honrat.

Ro. No tractaré de negá

que l'honra es primé que tot,

y qu'ell es un bon xicot

que li agrada 'l treballá;

pero si que negaré
 la ma' teva a' cualresol
 si no ex tan rich com D. Pol.
 ó com ho era 'l vell Xifré.

Una noya tant bufona,
 tan honrada y tan hermosa,
 mereix que siga l' esposa
 d' un banque' com en Girona.

Avuy la gran societat
 sols té respecte als diners;
 si ets un pillo, no hi fa res
 si ets un home acaudalat.

Si tens diners, ets hermosa;
 tens talent; ets molt persona;
 si no 'n tens, ets una dona
 indiscreta y fastidiosa.

Per lo tant, téns de mira'
que no 't falti una pesseta;
puig l'or es una vareta
qu'hasta 'ls coixos ja balla'.

Sio. No pensaba aixís vorté
vint anys o mes endarrera.

Ro. De la mateixa manera
he pensat y pensaré.

Sio Trobo estrany donchs que 's casés
ab un pobre jornalé.

Ro. Perque 'era un home de bé
y l'estimaba ab excés
Era tan per nostre amor
tant de dia com de nit,
que 'l mes tonto hauria dit
que 'ls dos cors eran un cor.

Ell m' estimaba com jo,
 jo l' estimaba com ell,
 y 'ns vam ajunta' un parell
 que 'ns voliam de debó.

Mes, ay! va' arriba' un cert dia
 que no hi 'via pa' al calaix
 y ton pare ab el cap baix
 rumia que te rumia!

Vam teni una sort tan mala
 y tan grandiosos tropells
 que semblabam dos aucells
 ab el cap sota de l' ala.

Que fem? - jo deya enfadada -
 Menja amor, - ell responia, -
 y aixis passabam el dia
 sense proba' caixalada.

Ja veus si'm fundo ab rahó
per dirte tot lo que 't dich,
casante ab un home rich
t'evitas de tot aixó.

Sio. No sab que 'l pare s'hi oposa?

Ro. Prou qu'ho sé, mei no hi fa're,
tu fés lo que 't manare
y sortiràs victoriosa.

Sio. Si 'l meu Peret es ma vida.

Ro. Ja hi som?

Sio. Si no ho puch negá!

Ro. Donchs creume que sense pá
estará ben divertida.

Sio. Si tot aixó m'ho hagueri dit
antes d'estimar-lo tant.

Escena 2.

Ditas. Bertran.

Ber.

(Jendo.)

Bona nit.

Ro.

Hola, Bertran.

Sio.

(Aquest es del meu partit.)

Ro.

Donchs y aixó! que hi ha de nou?

Ber.

Que no ho saben?

Sio.

No pas tot.

Ber.

Donchs sabrá que 'l seu xicot
desd'avuy tallará bou.

Sio.

Ja m'ho va di l'altre dia.
A quina plassa?

Ber.

No ho sé

y hasta m'han dit, que potse
sera' de la companyia.

Sio. Ho sent, mare?

Ro. Prou qu'ho sento.

Ber. Desd'ara jo 'ls asseguro
que no li faltara' un duro.

Ro. Tot això per mi es un cuento.

Ber. Que vol di que no 's veritat?

Ro. No; home, no; be' prou qu'ho sé.

(Ab torna.)

Sab lo qu'ha de sé vostè?

(Ab ira.)

Ber. Que'?

Ro. Sorti per hont ha entrat.

Ber. Ja sab Rosa lo que diu?

Ro. Com qu'ho sé, per xo li dich.

Sio. (Tot això es perquè no es rich.)

Ber. No crech habe' dat motiu...

Ro. Mes que no's pensa.

Ber. Pot se'

pero per més que barrino,

li juro qu' ara no atino

en que l'he ofei a' voste'.

Ro. Qu'ho vol sabe'?

Ber. Si senyora.

Ro. Vèsten tu, Sio'.

Sio'. Ay, ay, perquè?

Ro. Vèsten dins.

(Cridant.)

Sio'. Esta' molt bé.

(Quant arribara' aquella hora?)

(Se'n va' dretas.)

Escena 2.

Rosa. Bertran.

Ro. Desde que vam ana' al ball
he notat tres cops arreu,
que vostè fa de correu
y li vuy paga 'l treball.
Com que 'l que fa es gust meu
li comprare' unas sabatas.

Ber. Sapiga qu'en Bertran Matas
no necessita res seu;
per lo tant fassi 'l favor
de dirme ab a' que s'apoya.

Ro. Això diguiu a' la noya.

Ber. A la noya!

Ro. Si senyor.

Ber. Com qu'ella no m'ha dit res
re tampoch li tinch de di.

Ro. Donchs a mi'm sembla que si
que li diu.

Ber. Jo?

Ro. Si, vosté.

Ber. Mes no serà pe'l seu mal.

Ro. Això queda per saber,
pero jo ho evitaré
d'un modo ben radical.

Ber. Quinas probas té d'això?

Ro. Que cuan té libre un ratet,
porta noves d'en Peret
per fé contenta a la Sio'.

Ber. Ah! donchs juro qu'ignoraba

que fent tal cosa faltés,
pro com es el seu promes
'm creya que 'ls agradaba.

Ara qu'estich enterat
que no'n volen sabé res,
ja no'n parlaré may més.

Ro. Si ho fa' aixi esta' perdonat.

Escena 2a.

Dits. Martí.

(Jonder)

Mar. Bona nit.

(Est trist.)

Ro. Que tens Martí,
que t'ha passat?

Mar. Ja ho sabrás.

Ber. Donchs y aixó?

Mar. Deu meu, quin cas!

Tan sols 'm pot passa' a mi.

Escena 5.

Dits. Sió.

(Dreta.)

Sió. Pare.

Mar. Filla del meu cor.

Sió. Que li ha passat?

Mar. Ja ho sabreu.

ab la voluntat de Deu
y si no 'm falta valor.

(Pausa.)

M'ha dit el senyor Morera
ve's a du' aquets dos mil rals
a casa 'l senyor Canals
al Enxanxe de San Pere.

Com que la nit es tant fosca
-perque está molt nuvolat,-
no se sentia ni un gat

y no 's veya ni una mosca.

Per evita' el se'robat

m'amago bé la cartera,

cuant veig al mitj de l'acera
un bulto negre parat.

Aquí 't vuy veure Martí!

-No crech pas que fos de pro,-

mes m'ha entrat un tremoló

que no m'podia tenir.

Com penso que m' vol robá,
-li dich ab veu desfallida,-

No atenteu contra ma vida!

teniu la bóssa, germa.

Si n'hi ha poch, veniu a casa

que 'ls que tinch per vos serán!

Y ab la llum que 'ls llampechs fan,

veig que 'l bulto n'era un ase.

Tot. Ja, ja, ja!

Mar. De que riheu?

Ro. Home, veu qui no riura!

Mar. Y 'l susto qui me 'l treura?

Ro. Que te 'l tregui 'l gendre teie.

(Ab torna)

Mar. Sempre has de meter la pata!

Ro. Ja ha arribat tropa.

Mar.

Pot sé,

Ro. Donchs ja no 'ns fa falta re.

Mar. Potse' hi haura' saragata,

Ro. Au, tu.

(A Sió)

Sió

Ja volia di.

(Se'n van dret.)

Escena 6.

Marti. Bertran.

Mar. L'anada de Messiu' Arban

Que no ho veu senyo' Bertran?

Ber. Prou qu'ho veig, senyo' Marti.

Mar. D'aquesta dona n'hi ha' un feix!

Ber. Tot aixó es per 'quell ximplet

que fa' la contra al Peret.

Mar. Be prou qu'ho se', batua 'l peix.'

Ber. Qui es?

Mar. Es un tal senyo Pol

negociant dels principals

que te' uns cuants millons de rals,

pero la noya no 'l vol.

Com la dona te' ambició

y sols pensa en se' ben rica,

es clá, no s'hi ha pensat mica

en proposarli a' la Sio'.

Jo, per ma part ho ignoraba,

la Sio' no 'n sabia res,

y un dia sens mes ni mes

se 'ns presenta en Jaume Daba.

Ber. Un altre?

Mar. No, 'l senyo Pol.

Ber. Ah! vaja, ja l'entenche ara.

Mar. Y'm diu ell, vosté es el para
d'aquesta cara de sol?

- Si, senyo. - Ditxoí vosté -

Que diu, home? - Ja ho he dit. -

Y la Roseta? - Ha surtit.

- Bueno donchs, l'esperaré. -

Y sense cap compliment

com si fóss a casa seva,

s'asseu y's treu una bréva

després un misto, y l'encén.

- Es servit? - Gracias, no fumo. -

Per se' home s'ha de fumá. -

Es veritat. - Perque no ho fa? -

Si no ho faig es perque ensumo.

- Si que pren una gran cosa!
 Y voste' ? - diu a la Sio' -
 tampoch fuma ? - No senyo,
 y al moment entra la Rosa.

Escena 7.

Dits. Rosa.

(Dreta.)

Ro. Si faig nosa me'n nire.

Mar. Tu nosa ? Ca dona, ca'!
 si ara 't volia crida'.

Ro. Que 't pensas que m'ho creure'?

Mar. El que ?

Ro. Que jo no faig nosa.

Ber. Ab permis...

Ro. Estiga bo.

Ber. (Buscare' un altre ocasió
per preparararli la llosa.)

(Se'n va fons.)

Escena 8.

Rosa. Martí.

Ro. Vaja, que t'has quedat mut?

Mar. Si no 'm creus que vols que t'diga?

Ro. 'T creure' si 'm dius l'intriga
que prepara aquell perdut.

Mar. Ves que m'explicas a mi,
que ho se' jo.

Ro. Tu no ho sabs?

Mar. No.

Ro. Donchs avuy ho sabre jo
y tindrem un San Quinti.

Mar. No'm vindra pas res de nou.

Ro. Això es dirme escandalosa!

Marti Marti!

Mar. Rosa, Rosa.

Ro. Que vols di?

Mar. Que ja ni ha prou.

Ja estich cansat de sentirte
y estich de tu fins aquí.

(Al cap.)

Ro. Mira que si ho prens així
vai a riscos de ferirte!

Mar. Neurem qui pot més, tu o jo.

Ro. No se' com ets fet així!

Que no veus lo porveni

que preparas a la Sio'?

Mar. Prou que 'l veig.

Ro. Estranyo mol

que no mudis de pensa.

Mar. Mudare' si 'm dius pel clá
d'ahont vas treure 'l senyo' Pol.

Ro. Ah vaja, ja veig ahont vas,
tu vols sabe' l'amistat
d'ahont dimana.

Mar. Endevinat.

Ro. Donchs escolta y jutjará.

Avuy já mitj any cabal
que la Sio' y jo vam sorti,
y vam agafa' 'l camí
del Tardi del general.
Aprop de la pajarrera

'm va caure 'l mocadó,
 'l plego, y veig un senyó
 que venia al meu darrera.

Seyem, mare? - 'm diu la sisó -
 Seyem - vaig di' - y varem seure.

Mes al poch rato vaig veure
 que 'ns contemplaba 'l senyó.

No content en contemplarnos

ve' y s'assenta molt formal,
 y com es molt natural

al seures, vam saludarnos.

Al poch rato qu'era allí

vam entra' en conversació,

'm va' di' qu'era Daró,

que pochi dias qu'era aquí,

qu'era rich, qu'es deya Pol,

qu'era fill de Puerto-Rico,
qu'havia portat un mico
dos lloritos y un mussol,
que tenia circuant' anys,
qu'era fort; qu'era solté,
que no sabia 'l que té,
que venia a pendre banys,
qu'era seúe mitj Mataró,
que té una torre a Sarriá,
y per ultim va acabar
per demanarme a la Sió.

Quina ganga, vaig pensa,
no hi ha dubte, 'l cel l'envia;
li vaig di qu'ho pensaria
y que tornés l'endema.
Al consultarho ab la Sió

ella m'ho deixá per mi
 y l'endemá al demati
 vaig dona 'l meu sí al Daró.

Mar. Bien, bravo, que se le dé!

Ro. Ay, ay! que vols di ab aixó?

Mar. Res, dona, res.

Ro. De debo?

Mar. Si no'm creus t'ho juraré.

Ro. Que t'pensas burla' de mi?

Mar. No, dona; no, vols callá,
 ves si ara'm vaig a burla'
 del qu'has dit.

Ro. Marti, Marti.

Mira que jo't coneix molt
 y se' del peu que coixejas.

Mar. Trobo estrany, ja que'm coneixes

que m'proposis a' Don Pol.

Diu un refran que jo sé

que qui ho vol tot, tot ho pert.

Ro. Jo'n sé un altre qu'es molt cert

que diu: que'l volguei, es podéi.

Mar. Jo'n sé un altre que fa' pena

perque diu - y té' rahó -

que de porch y de senyo'

se'n té' de veni de mena.

Ro. Ja veig que no'ns entendrem.

Mar. Sera' perque no voldras.

Ro. Tu vols que torsi'l meu bras

y no pot séi.

Mar. Ja ho veurem.

Ro. Ja sabs la méva opinio'.

(Se'n va' dretas)

Mar. Y tu no ignoras la meua.

Escena 9.

Marti.

fa bé! la culpa no es séva
 qui la té tota, soch jo.
 Esta vist, d'aquí endevant
 tinch de fe sempre 'l valent
 si vuy lográ mon intent
 o vuy portá a cap lo plan.
 Ma paraula tinch donada
 y cumplirla es menesté;
 lo Peret es noy de bé
 y d'una familia honrada,
 jo sé que la noya 'l vol

com la mare vol son fill,
per lo tant, no hi ha perill
que jo la dongui a D. Pol.
Ca' barret! s'han ben tallat,
no la vuy fé desgraciada,
ja que 'n Peret tant li agrada
que s'hi casi, y s'acabat.
Jo sols tinch l'obligació
de darli un marit honrat
si pot se', ben educat
y ademés treballado.

Escena 10

Marti. Peret.

Pe. Bona nit.

Mar. Hola Peret!

Entra home, que jaí parat?

Pe. Ab permis.

Mar. Vols callá gat!

ja sabs qu'a casa hi tens dret.

Pe. Moltes gracias. Y la sisó?

Mar. Allí dins plorant per tu;

ja pots está ben segü

qu'ei inmensa sa passió.

Pe. Es cert?

Mar. Jo may menteixo.

Pe. Si tant forta ei sa passió

perque s'escolta al Darsó

sabent ella cuant sufreixo?

Mar. Qui sab si ella aquet moment

sufreix més!

Pe.

Ca!

Mar.

Com te dich.

Que 't pensas que perque es rich
logrará fe' 'l casament?

Pe. Jo sé molt be' que las donas

fan l'ull viu cuant hi ha un bon dot.

Mar. En aquet mon hi ha de tot,

de dolentas y de bonas.

En que pobres, l'hem criada
ab bastanta educació,

y tocant la mèva sis

potse' pobre, pero honrada.

Pe. Ja ho sé y per xo la vuy tant.

Mar. No la voldràs tant com ella!

Pe. Com no, si es l'hermosa estrella

que per tot 'm va' guiant.

Mar. Donchs no se' que 't ja' dupta
sabent que t'ayma de cor.

Pe. Sab voste' lo qu' es l' amor?

Mar. Prou.

Pe. Qu' es?

Mar. No! no 'm se' explica'.

Pe. Alguns escritors de fama
tractant de lo qu' es l' amor,
han dit qu' es ardenta flama
que per lo cor s' esparrama
fins que la recull lo cor.

No tractare' de negā
lo qu' ha dit un sabi o' do,
mes si vuy assegurā

que tranquil no 's pot està
si l' amor no 's correspost.

L'home qu'estima no viu,
no dorm, no menja ni beu,
per son amich, es esquiù,
està trist y penmatiu
y fa' l mut per tot arreu.

~~sempre la rabia il dominar,
res del mon no li fa' goig,
si sent parlar l' amohina,
y sempre son cap barrina
fins que mort o 's torna boig.~~

Mar. Y si es correspost l' amor?

Pe. Llavors cambia de sentit,
 puig que son afligit cor
 esta abrent de tot dolor
 dins del fondo de son pit.

Llavors canta, menja y beu
 y ab s'aymada may disputan,
 als dos junts sempre se'ls veu
 com donan gracias a deu
 per la ditxa que disfrutan.

Mar. Donchs tu 't trobas en lo cas
 de beure, riure y canta'.

Pe. Com ho diu voste'!

Mar. Esta clai,
 no t'he dit que guanyarai'?

Jo ja sé que tu ets sa vida
y que seràs son marit,
puig qu'ella t'ha preferit
y sé qu'està decidida.
Miratela, aquí la tins.

Escena II.

Dit. Sio.

(Dreta.)

Sio. Peret meu!

Pe. Sio del meu cor!

Mar. Sembleu Manrich y Leonor!

Sio. Encara 'l vuy me.

Mar. Ho sent?

(A Peret.)

Pe. De veritat, Sió?

Sió. De veritat.

Mar. Ho veus home, ja t'ho deya.

Pe. Donchs cregui que no m'ho creya.

Sió. No?

Pe. No.

Sió. Ab aque' t'has fundat?

Pe. M'he fundat ab molt.

Sió. Ab que?

Pe. Que ja no 's del teu agrado
ana' ls diumenjes al Prado?

Vaja, respon.

Sió. No ha de sé.

Pe. Donchs porque ja ja' tres festas
que no hi vas?

Sió. No 's culpa meua.

Pe. Donchs jo se' qu' es tota teva.
Vejam ara que conteïtas.

Sio. Jo t' estimo ab tan ardor

que no puch viure sens tu,

y no hi ha prou al Perú

per comprar-me 'l teu amor.

Mar. M' has fet pora' un pam de greix,
Y tu que hi dius ab això?

(A Peret.)

Pe. Que m' estima tant com jo.

Mar. Donchs caseu, avuy mateix.

Pe. No fem com l'altre vegada!

Mar. No hi ha' pò.

Sio. Ja ho diu vosté.

Mar. Si ho dich senyal qu' ho puch fé.

Sio. Y si la mare s' enfada?

Mar. Si ho fá, tindrà dos treballs.

Lio. Sent jove y treballadó
a' que tanta obitinació?

Mar. Perque li agradan els balls.

Pe. Que potse' 's rebaixa un home
fent balls - dany, burgit y gresca?
Lui tal die no sab que 's perca
y es contrari de la broma.

Posati dins dels embalats
se 'ns confón ab la nobleza.

Escena 12.

Dit. Rosa -

(Dreta.)

Ro. Y com sempre moveu fressa

us ténen ja senyalats.

Pe. Molts a' di y poch a' proba'.

Ro. Que dius?

Pe. Que tots bons per ara.

Ro. No sé com no 't cau la cara!

Pe. Tingui compte ab el parla'.

Mar. Mira que jo soch aquí.

(Ab tota)

Ro. Que vols di ab això?

Mar. No re,

pero 't tinch de fé sabe

que jo no puch consenti...

Pe. Ni jo que per culpa meua

siga la sió mal tractada,

y ara es l'ultima vegada

que visito a' casa seva.

Mar. Ho veurem.

Pe. Vana ilusió!

Mar. Donchs tu te'n guardarás, prou.

Pe. No veu que jo t'allo bou
y no sach rich, ni senyo.

Mar. Que hi fa' això?

Pe. Per voste' re

mes per la senyora Rosa,

ja's diferenta la cosa.

Mar. Oh! per ella prou qu'ho se.

Ro. Lui no li agrada qu'ho deixi.

Pe. Ja esta' deixat, adieu Sio.

Sio. Verge santa del Doló!

(Plora.)

Mar. Y te'n vai?

Pe. Si, home, si: enqueixi,

(S' s donan la ma.)

No ven que no soch Daró.

Mar. Bueno, bueno, no hi' fa' re.

Pe. Senyora, als peus de voste.

(A Nora.)

Ro. Gracias.

Pe. (A Marti.)

Adios.

(A Sió.)

Adieu, Sió.

(Se'n va' fonda.)

Escena 10.

Rosa - Sió - Marti.

Ro. Al cap som.

Mar. No 'm desagrada.

Ro. Veïten tu.

(A l'ii.)

Sio. (Mare de Deu!)

(Se'n va dreta)

Escena II.

Rosa. Martí.

Ro. Quin pensament es el teu?

Mar. Veure la noya casada.

Ro. Y ab aquí la vols casar?

Mar. Ab el Peret.

Ro. Donchs jo no.

Mar. Ab qui vols tu?

Ro. Ab el Daró.

Mar. Donchs veurem qui guanyará.

Ro. Ja sabs que la Lio no 's téva...

Mar. Ni téva.

Escena 15.

Dit - Lio.

(Dreta.)

Lio. Com s'entén, pare!

Mar. Aixó preguntho a ta mare.

Lio. Qu'ha dit que jo no soch seva?

(A Noia)

Ro. Si filla, si, no ho has de sé?

Mar. Es fals, a' que fingi mes?

Lio. No soch filla de vostés?

Mar. No.

Jio. Donchs de qui soch?

Mar. No hu sé.

Ro. Ja qu'has comensat, acaba.

Jio. Si pare per mort de Deu.

Mar. Bueno donchs, lo pare teü

es un tal Leopoldo Naba.

Nosaltres t'habem criat

desde qu'al mon vai vení,

puig ta mare va mori

a mol poch d'haber tu nat.

Ton pare era president

d'un gran club republicà,

un pillo 'ls va delatá

y 'ls van agafa' al moment.

Al cap de disset semanas

que tu tenias d'edat,

ton pare va se' portat
a' las islas Marianas,
y desde que va marxã
no n' hem sapigut res mei.

Lio. Potse' encara deu se' pres.

Mar. No, porque 'ls van indulta.
Com qu'ell era bastant fort
segú qu'ho va resisti,
mei al no pensã en veni
casi 'm ja' creure que 's mort.
Com ja va esta' ben segú
de qu'habia de marxã,
'l seu retrato 'm va da'
y te 'l guardaba per tu.

Lio. Donchs que ja' que no me l' dona?

Mar. Aquí 'l tens.

Sio.

Pare del cor!

(l'ha bena.)

Deu meu! doneume valor!

(l'au a' uno cadira.)

Ro. Si que l' habem feta bona.
Porta vinagre.

Sio. No cal.

Si no es res.

Mar. No? De debo'?

Sio. Si.

Mar. Vols aigua?

Sio. No senyo.

Mar. Ja coneix qu'he fet molt mal...

Sio. Al contrari, ha fet molt bé.

'M vol fe' un favor?

Mar. Prou dona.

Lio. Donchs deixim sola una estona.

Mav. Au, Rosa!

(De'n van dreta.)

Lio. Ja 'ls cridare'.

Escena 16.

Lio.

(Mirant lo retrato. Pausa.)

M'estaria dia y nit
contemplant aquesta cara
perque sé qu'és la del pare
segons lo Marti m'ha dit.

(Pausa.)

Que sera' que 'l cor no'm dice
qu'era l'espoi de ma mare?

Vaya una cosa mes rara!

Deu meu, quin sera' el motiu?

(Pausa)

Ah, vaja, ja veig lo qu'es,

com que no he tingut s'amor,

no's res d'extrany que mon cor

no senti ni'm digui res.

De tot modor dech sabe...

dech busca' el seu paradors.

Quina idea! Vaig a ferho.

'L Peret... Si; li escriure.

(S'assenta y escriu una carta y al d'obrir-la

posa lo retrato dins y la clou. - Mentres

escriu va' d'insty

Si; 'l Peret te' bona trassa

y al meu pare buscará.

Quina sorpresa tindrà
cuant sabrà lo qu' ara 'm passa.

(Reabat.)

Ara 'l sobre y mans a l'obra.
- Y ara per poguerli da' ?
Si venia...

Escena 17.

Sio' - Dertran.

(sona)

Der. Se pot entrá ?

Sio. (Ah, ja li durá aquest pobre.)

Passi endevant.

Der. Ah permís.

(entra)

Sio. 'Me vol je' un favor?

Dev. Ja's fet.

Que vol?

Sio. Que burqui 'l Peret
avuy mateix de precis.

Dev. Sent una nena tant mona
que no fare' per vosté!

Si mon cor sent... (No pot se,
ja li dire' un altre estoria.)

Dueno, que li tinch de di?

Sio. Res, darli aquesta carteta.

(li dona y ell la pren.)

Dev. Corrent. (Vaya una polleta!)

Ara de seguida?

Sio. Si.

Dev. Dueno donchs, ja tornare'.

(Se'n va fondo.)

Escena 18.

Sio' - Rosa.

Ro.

(Directa.)

Sio'.

Sio. Mare.

Ro. No t'ho soch ja!

Sio. Com s'entèn? Voite' ho serà
sempre.

Ro. Mil gracias.

Sio.

De qué?

Voite' ha eitat y serà
mentres siga del seu gust,
puig es molt lògich y just

qu'ho siga la que'm va' cria'.
 Y tingui bé per entès.

que voste' sera' ma mare
 y 'l senyo' Martí mon pare
 si 's qu'es a' gust de voste'.

Ro. Si es del nostre gust? Ay, sí!
 si tant sol per ton amor
 daríam la sanch del cor
 ab tóta satisfacció'
 Si com no 's ven per desditxa
 se vengues 'l se' ditxosa,
 que no faria la Rosa
 per comprá la teva ditxa:
 Per xò 't proposo 'l Daró;
 qu'es un partit que 't convé;
 casante ab un carnicé

no 't diran may Donya Sio.
Casi tot te fara' falta,
no tindrai vestit de gro,
no 't veurais may un reco
per cuan estigas malalta.

Ab el Nars' tens segu
que ningú 't dirá may res;
ja sabs que 'l que te' dinen
tothom li fa' 'l rendibú.

Sio. Es veritat, mes que hi vol je
si jo ja estimo al Peret?

Ro. M'olvidaba que tens dret
de je' lo que 't sembli bé.

Sio. Ja hi tornem altre vegada?

Ro. No dona no, fuig d'aquí!
Ja sé que sols te puch di'

casat ab ell ... si t'agrada.

(Se'n va' dreta plorant.)

Escena 19.

Sio.

Pobre ! Tot es porque 'm vol !
 Tot lo seu mal jo'ra tret
 si en lloch d'estima' 'l Peret
 estimés al senyo' Pol.

Escena 20.

Sio - Peret.

(Jonda.)

Pe. Sio.

Sis. Entra, no tinguis por.

Pe. Vols dir que no'm sorprendran?

Sis. Ca! Que ja has vist en Nerkan?

Pe. Si.

Sis. T'ha dat la carta?

Pe. No.

Sis. Com s'entén?

Pe. ~~Yeré molt breu~~
~~Escolta y seu.~~

(Ho ja.)

Ell ha vingut molt corrent
a'n'al Cafè del Orient

a'cumpli l'encàrrech teu.

Mes s'ha quedat tot sorpres
al treure'l que tu li has dat,
puig lo pobre s'ha trobat
que l'ha perdut o' li han pres.

Que deya?

Sio.

La realitat,

que la Nora no es ma mare
ni 'l senyo Marti mon pare.

Pe.

De veritat, Sio'?

Sio.

De veritat:

ab la carta t'enteraba
de tot lo que m'ha passat
y 'l plan que tinch combinat
per veure si això s'acaba.

Pe.

Per xo no has d'atormentarte;
digamho ara.

Sio.

Tinch poch rato...

y a meï m'jalta 'l retrato
qu'anaba dins de la carta.

Pe.

Qu'era 'l teu?

Sio. No, 'l del meu pare.

Pe. Del teu pare?

Sio. Tal com dich.

Pe. Qui es?

Sio. Es un senyor molt rich.

Pe. Ahont es?

Sio. Ningú sab ahont para:

per lo tant avuy vindràs

caracterisat com ell,

no tant jove, un xich mes vell.

Pe. Perqué?

Sio. Escolta y ho sabrás.

Preguntas cuant ets aquí
per un tal Martí Pomera
y una tal Rosa Corbera
y'm reclamas á ne mi.

Dius qu'ets D. Leopoldo Naba
y que ja ja tres semanas
qu'has vingut de las Marianas.
Compreni l'ideya:

Pe. Si, acaba.

Sio. Com que jo sabre' qu'ets tu
al moment t'abrassaré,
y luego 'ls prepararé
un cop d'efecte segu.

Pe. Bravo! esta molt ben pensat.

Pero 'l retrato com es?

Sio. Es el d'un senyo de pes,
de cabell negre y rissat.
Porta bigoti y perilla,
es de ta mateixa aliada
porta levita cruzada

y li surt per baix l'armilla.
Un tipo si fa' o' no fa'
com l'epis de donya Ygnés.

P. Sent aixis, no parlis més.

Sio. Veyam si hi cauran de pla.

Ara ja sabo lo que deya
la carta que s'ha perdut,
ab això estàs resolut

a' cumpli la meua ideya.

P. Ja ho crech dona, y de seguida.

Sio. Donchs au, vés.

P. Adeu, rateta!

Sio. Adeu, gatet.

P. Qu'ets maqueta!

(Li vol toçá la cara)

Sio. Juig d'aquí, boig!

Pe. ... li et ma vida.

Sio. Bueno, ara no estem per xo.

Pe. Donchs adeu.

Sio. Hasta després.

Pe. Cada hora t'estimo més.

(Si'n va corrent fons.)

Sio. Ja veig que'm vol tant com jo.

Escena 21.

Sio.

Vejam si tindrà talent.

Si'n té, ja tenim seguretat

que ara no hi haurà ningú

que s'oposi al casament.

Prometent guarda'l secret

que sols los quatre sabem,
avuy mateix 'ns casem
y faig felis al Peret. idem

Escena 22.

Sio. Rosa. Marti.

(Dreta)

Mar. Bueno dona, ara ho sabre!

(A Rosa)

Sio. (Ja hi som.)

Mar. Sabs de que parlem?

Sio. Oh, vosté dirá.

Mar. Seyem.

(Ho Jan.)

Sio. Just, aixi estarem mes be.

106
Mar. Me 'ha dit ta mare, o' la Rosa...

Sio. La mare.

Mar. Bueno, es igual:

que del dia de Nadal
lo Davó 't vol per esposa.

Sio. Que hi fare', pobre de mi!

Mar. Oh! segons ta mare diu
lo Davó 's junda ab motiu
perque tu li vas da' 'l si.

Sio. Jo?

Ro. Si tu; no ho téms present?

Sio. No senyora.

Ro. Qu' es estrany!

Recórdat que ja' mitj any
que tu y jo estabam seyent
devant de la pajarrera

del jardí del general.

Sio. Era 'l dia de Nadal.

Ro. Aquet dia mateix era!

Sio. Y be, que vol di' ab aixó?

Ro. Vuy di, que devant de mi
aquell dia va da' l si
per cararte ab el Daró.

Sio. Dispensi, mes s'equivoca,

Ro. ~~Y juro per~~ **Ay ay! vols dir gata maule!**

Sio. ~~L'hi juro que tal paraula~~
~~que ha paraula que diu~~

may ha sortit de ma boca.

Mar! ~~Contestant ab tant calor~~
~~Invocant lo seu patre~~

no hi ha dupte que 'es vritat.

(A Nora.)

Y per haberme enganyat
que mereixes?

Sio. Lo perdó.

Mar. Per mi, ja 'l té concedit.

Ro. Ves ara com quedaré.

Y a' D. Pol que li diré?

Sio. Que jo no 'l vuy per marit.

Escena 22.

Dih - Peret.

(Caracterizat com lo retrato)

Pe. Deu los quart. 'S pot entrá?

Mar. Si senyó, passi endavant.

(D'alian)

Pe. Vostés segons veig, serán
ls que jo busco temps há.
Es vosté Marti Pomera?

Mar. Si senyo.

Sió. (No ho fa' poch bé.)

Pe. Y segons veig es vosté

(A Rosa.)

¿'esposa Rosa Corbera?

Ro. Si senyo.

Pe. M'ho figuraba!

Vostéi saben qui soch jo?

Mar. Si no 'ns ho diu, no senyo.

Pe. Jo soch D. Leopoldo Naba.

Zob. Vosté!

Pe. Jo, si. Que 'ls sorprend?

Sió. Pare!

Pe. Jilla del meu cor!

(S'abraçan)

Ro. Valgam Deu nostre Senyor!

108

Mar. Ha vingut en bon moment.

Escena 24.

Dit. Bertran.

(Caracterizat com lo Peret.)

Ber. Deu lor quart: se pot entrà?

Mar. Si senyó, passi endavant.

Ber. Segons veig vostèi serà'n
ls que jo busco temps ha.
Es vostè Marti Pomera?

Mar. Si senyó.

Sis. (Ay ay, qui deu se'?)

Ber. Y segons veig es vostè
s'expora Rora Corbera.

Ro. Si senyó.

Ber. M'ho figuraba!

Vostei saben qui soch jo?

Mar. Si no'ns ho diu, no senyo.

Ber. To soch D. Leopoldo Naba.

Zob. Voste'!

Ber. To, si; que 'ls estranya?

Mar. Si no hi ha per menor.

Sio. Y ara!

Potsé si que sera' l'pare.

Ber. Si qu'ho soch

Pe. Voste' s'enganya.

Ber. Potsé s'enganya voste'.

(A Peret.)

Pe. To tinch documents.

Ber. Y jo.

Pe. La Sio' es méva.

Ber. No senyó.

Per. Jo tinc probat.

Der. Jo també.

Escena 25.

Dih. Pol.

(Caracteriat un semblant a n'elli. fons)

Pol. Deu los quart.

Ro. Passi endavant.

Pol. Ab son permis.

Ro. Voste 'l te'.

Pol. Com ho passaré.

Ro. De, y voste'?

Pol. Anem passant y adorant.

Ro. Aixó es bo; segui un ratet.

Pol. Seyem.

(S' aneu.)

Ro. Sab senyó Davó
qu' ara tindrà l'ocasió
d'enterar-se d'un secret?

Pol. Potse' sí.

Ro. Tal com ho sent.

Pol. Que hi ha'?

Ro. Una cosa xistosa,
y es que sa futura esposa
potse' cambiara' d'intent.

Pol. Y aixó'?

Mar. Jo li dire' clà.

Voste' vé per la Lió?

Pol. Sí.

Mar. Donchs bueno, li tinch de di'

qu'ara no li podem da.
 Voite' sempre s'ha pensat
 que la Noia era sa mare
 y que jo n'era 'l seu pare?

Pol. Si senyo.

Mar. Donchs s'ha enganyat,
 puig li tinch de fer sabé
 que nosaltres no n'hi som,
 y no vulga sabé 'l com
 porque jo no li diré.

Pol. Vaya una cosa mes rara!

No. Cregui qu'ho sento D. Pol.

Mar. Ja que diu que tant la vol
 la pot demaná a son pare.

Pol. Qui es?

(Nertran va a contestá, mes al ferho

Peret calla.)

Pe. Servido de voste.

Pol. Celebro molt...

Pe. Ygualement.

Pol. Donchs ja que sab mon intent
ab permis m'explicaré.

Tinch la creu de Calatrava,
tinch casa a Mataró,

soch rich, honrat y Baró

y m' dich D. Leopoldo Xaba.

Tot.
Nos =

Pol.

Ah! Vaya avuy plo huen pares

¿que s'admiran? Martí?

Mar. Ah qui ne s'admiran? Home es clar

Pol. E que jo 'li puch ensenya
papis ~~y no ensenyan~~ y probas molt claras,

Mar. Coneixia un tal Martí?

111

Pol. Dos anys que 'l busco y no 'l trobo.

Mar. Perquè?

Pol. Perque 'm va' fé un robo.

Mar. És fals.

Pol. Que 'm conta a' me mi?

Mar. Li dich qu'és fals perque ho sé.

Pol. No siga tan temerari.

Mar. Dónquim probas del contrari.

Pol. Al moment las hi daré.

Dinou anys han cumplert ara
que narqué una filla méua,

y jóu duta a' casa séua
perque va' mori sa mare.

Al cap de disset semanas

jo y altres vam se' agafats,
y vàrem se' deportats.

a' las islas Marianas,

Tant prompte com vaig se' allí,
be' 'n vareig envia' de cartas,
esquelas, bitllets y partes!

Cap resultat van teni.

Mar. Sab perquè?

Pol. Voste' dirá.

Mar. Perque no 'n va' rebre cap.

Pol. Es lo que voste' no sab.

Mar. Com ho dich li puch proba'.

Pol. Vejam si la culpa es meua.

Mar. No hu se', mes li tinch de di

que jo soch lo tal Martí

y aquesta la filla meua.

Pol. Filla meua del meu cor!

(S'abracen.)

Sio. Pare meu de mas entranyas!

Ro. Qui son aquets pela-canyas?

(A Martí.)

Sio. Jo ho diré.

Pol. Tu:

Sio. Si senyor.

Pol. (A Peret.)

Ara hi caish! vosté ha dit ara
qu'era 'l pare de la noya.

Pe. Lo que soch jo es una joya
per ella y per lo seu pare.

Y en proba de lo que dich
que li demano a la Sio'
puig se' que 'm vol de debo
encara que no soch rich.

Es veritat, Sio'?

Sio. Si, es veritat.

Pe. Ho te' entei? Vaja, que ja'?

Pol. Per mi ja us poden casa'.

Pe. Donchs viva la llibertat.

Ro. Y aquest altre, qui deu se'?

(A Marti.)

Mar. Qui es voste'?

(A Dertran.)

Der. Jo so' en Dertran
y l'invento' d'aquest plan.

Mar. Com s'enten?

Der. Me' explicare'.

Sio. Es inutil, puig veig cla'
que voste' enganya' en Peret,
y tot lo que voste' ha fet
tan sols un pillet ho ja'.

Per lo tant, fassi l' favor
de marxar d'aquí al instant
juntz amichs com en Bertran
se li desgreia ab tot lo cor.

Pio = Bo! quina cosa mes rara!
Veus? (à sí)

Que fas parat, Martí?

Mart = Res: miraba si per qui
hi hauria algun altre para.

Pio = No veus qu' això no pot ser?
Sempre tens uns pensaments!...

Mart = Senyors, piquin. (al Publich)

Pio = Si, corrents!

Mart = Vaja; fasim queda bé.

Fi. L.
1876

[Faint, illegible handwriting throughout the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

